

Gacsályi József

Előszó

Ma már tudjuk, s az idő múlásával egyre szilárdabban megbizonyosodunk arról, hogy irodalmunk olyan alakja élt mellettünk, akinek jelentősége sokkal nagyobb annál, mint amennyit a fizikai múlandóság közelképe megvilágítani enged. Az értékelő és elemző munkát tehát el kell kezdeni arról a poézisról, amely magas minőségi és etikai mércét állít a századvég és a jövőendő magyar írói elé.

Árpás Károly és Varga Magdolna tanulmánykötete – amely nyitánya lehet az irodalomtörténeti felmérésnek – abban az esztendőben jelenik meg, amikor Baka István csupán ötven éves lenne. Az írások zömét még a költő életében közzétették irodalmi lapok, végigkísérve a költő pályáját. A fogalmazások többségében ebből adódik a jelen idő, valamint egy-egy zárlatban az előrevetett bizakodás, várakozás. Az írások kronologikus sorrendben szólnak a kötetekről, s a Baka-alkotások jellemzőit tekintve a legfontosabb szempontok szerint járnak körül az életmű ismert fejezeteit. A már publikált tanulmányok különböző folyóiratokban láttak napvilágot, ezért lehetséges az, hogy egymáshoz oly hasonló megállapításokkal, érvelésekkel is találkozhatunk, hiszen ugyanaz a gondolat egy más jelenségeket vizsgáló szövegben eltérő színezetet kap, mert a változó kontextus mindig újabb lényegi vonásokra irányítja a figyelmet.

A kettős tükröt állító szerzőpáros szinte teljesen lefedi kortárs költészetünknek ezt az elismerten egyedülálló pályáját, ám mégsem pótolja a monográfiát, hiszen a közelítések tárgya, módja és műfaja eltér egymástól. Varga és Árpás költeményt, ciklust, kötetet, motívumot vizsgál – olykor ezeket együtt –, genetikusan, strukturális és más elemzést végez, éppen ezért a tárgy és módszer alakítja a írások műfaját is. A később születendő monográfiához azonban kijelöli az indulás vonalát, s alapot ad a további kutatásokhoz.

Két figyelemre méltó jelenséget meg szerették említeni. Az egyik az, hogy a szerzők Árpás Károly egyik tanítványának is helyet adtak a kötetben. A másik, hogy a szerzők személyesen ismerték a költőt. Ezért igen értékesek azok a részek, amelyek élő közléseket tartalmaznak, hiszen ezek biztossá tesznek olyan kérdéseket, amelyekre a filológia és az irodalomtörténet nem adhatna egyértelmű választ.

Árpás Károly és Varga Magdolna – akik Baka Istvánnal egy városban éltek – igen nagy tisztelettel, a költői nagyságot idején felismerve végezték azt az „aprómunkát”, amely nélkül szürkébb volna irodalomtörténetünk egy lényeges fejezete. Ezért fontos, hogy tanulmányaik gyűjteménye megjelenjék. A könyv kiadója tehát a szegedi szerzők e kötetének közreadásával a szülőváros, Szekszárd tiszteletét nyújtja át az ötvenéves Baka Istvánnak.